

Załącznik Nr 1
do Zarządzenia Nr /2006
z dnia 2006r.

INSTRUKCJA

oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy oraz wynikające z niej działania w Starostwie Powiatowym w Gryfinie

Rozdział 1

Definicje

§ 1. Ilekroć w niniejszej instrukcji jest mowa o:

- 1) RYZYKU ZAWODOWYM – należy przez to rozumieć prawdopodobieństwo wystąpienia niepożądanych zdarzeń związanych z wykonywaną pracą, powodujących straty, w szczególności wystąpienie u pracowników niekorzystnych skutków zdrowotnych w wyniku zagrożeń zawodowych występujących w środowisku pracy lub sposobu wykonywania pracy;
- 2) RYZYKU – należy przez to rozumieć kombinację częstości lub prawdopodobieństwa wystąpienia określonego zdarzenia wywołującego zagrożenie i konsekwencje związane z tym zdarzeniem;
- 3) OCENIE RYZYKA – należy przez to rozumieć proces analizowania ryzyka i wyznaczania dopuszczalności ryzyka;
- 4) CZYNNIKACH SZKODLIWYCH - należy przez to rozumieć czynnik, którego oddziaływanie na pracującego prowadzi lub może prowadzić do schorzenia;
- 5) CZYNNIKACH NIEBEZPIECZNYCH - należy przez to rozumieć czynnik, którego oddziaływanie na pracującego prowadzi lub może prowadzić do urazu;
- 6) CZYNNIKACH UCIAŹLIWYCH - należy przez to rozumieć czynnik, którego oddziaływanie na pracującego może spowodować złe samopoczucie lub nadmierne zmęczenie nie powodując jednak trwałego pogorszenia stanu zdrowia;
- 7) IDENTYFIKACJI ZAGROŻENIA – należy przez to rozumieć proces rozpoznawania tego, czy zagrożenie istnieje oraz definiowania jego charakterystyk;
- 8) NARAŻENIU (ekspozycji) - należy przez to rozumieć podleganie oddziaływaniu czynników niebezpiecznych, szkodliwych lub uciążliwych związanych z wykonywaniem pracy;
- 9) STANOWISKU PRACY – należy przez to rozumieć przestrzeń pracy, wraz z wyposażeniem w środki i przedmioty pracy, w której pracownik lub zespół pracowników wykonuje pracę;
- 10) ŚRODOWISKU PRACY- należy przez to rozumieć warunki środowiska materialnego (określonego czynnikami fizycznymi, chemicznymi i biologicznymi), w którym odbywa się proces pracy;
- 11) ŚRODKACH OCHRONY INDYWIDUALNEJ – należy przez to rozumieć środki przeznaczone do ochrony człowieka przed niebezpiecznymi i szkodliwymi czynnikami występującymi pojedynczo lub łącznie w środowisku pracy. Do środków ochrony indywidualnej zalicza się odzież ochronną oraz środki ochrony: kończyn dolnych i górnych, głowy, twarzy i oczu, układu oddechowego, słuchu, sprzęt chroniący przed upadkiem pracownika z wysokości oraz środki izolujące cały organizm;

- 12) ŚRODKACH OCHRONY ZBIOROWEJ - należy przez to rozumieć środki przeznaczone do ochrony grupy ludzi, w tym także pojedynczych osób, przed niebezpiecznymi i szkodliwymi czynnikami występującymi pojedynczo lub łącznie w środowisku pracy, będące rozwiązaniami technicznymi stosowanymi w pomieszczeniach pracy, maszynach i innych urządzeniach;
- 13) ODZIEŻY I OBUWIU ROBOCZYM - należy przez to rozumieć odzież i obuwie robocze przeznaczone dla pracownika, którego zakres wykonywanych obowiązków służbowych związany jest z prawdopodobieństwem wystąpienia intensywnego brudzenia bądź występowania ryzyka zniszczenia własnego ubrania.

Rozdział 2

Przebieg oceny ryzyka zawodowego – tryb postępowania

§ 2. Ocena ryzyka zawodowego jest procesem wieloetapowym. Proces przeprowadzenia tej oceny oraz wynikające z niego działania przedstawiają się następująco:

- 1) powołanie przez pracodawcę pracownika służby BHP do przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego;
- 2) w zależności od potrzeb pracownik służby BHP może włączyć do swoich specjalistę ds. oceny ryzyka zawodowego spoza zakładu pracy;
- 3) oszacowanie ryzyka zawodowego. Metodę przyjętą do oceny ryzyka zawodowego w Starostwie Powiatowym opisano w rozdziale 5 niniejszej „Instrukcji”;
- 4) przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego dla stanowiska pracy. Ocenę ryzyka zawodowego przeprowadza pracownik służby BHP. Do głównych zadań pracownika służby BHP należy ocena ryzyka zawodowego dla poszczególnych stanowisk pracy, na których występują ewentualne zagrożenia, a także ustalenie oceny ogólnej dla stanowiska.

Rozdział 3

Gromadzenie niezbędnych informacji

§ 3. 1. Ocena ryzyka zawodowego obejmuje wszystkie stanowiska pracy.

2. W celu usprawnienia przebiegu oceny i skrócenia czasu jej przeprowadzania można, jeśli jest to możliwe, wyróżnić grupy stanowisk, na których wykonywane są w tych samych warunkach te same zadania i na których występują te same zagrożenia. Ocena nie musi być wówczas przeprowadzona dla każdego z tych stanowisk z osobna. Na ogół wystarczą identyfikacje zagrożeń i ocena ryzyka przeprowadzona dla jednego stanowiska z tej grupy.

§ 4. Pracownik służby BHP ma prawo zwrócić się do wszystkich pracowników Starostwa Powiatowego w celu uzyskania informacji związanych z oceną ryzyka zawodowego. Są to w szczególności informacje dotyczące:

- 1) lokalizacji stanowiska pracy i realizowanych na nim zadań;
- 2) osób pracujących na stanowisku oraz wymaganych kwalifikacji w wykonywanej pracy;
- 3) wykonywanych czynności oraz czasu i sposobu ich wykonywania przez osoby pracujące na danym stanowisku pracy;
- 4) stosowanych narzędzi, materiałów;
- 5) zidentyfikowanych zagrożeń i źródła ich powstawania;
- 6) możliwych skutków występujących zagrożeń;
- 7) stosowanych środków ochrony indywidualnej i zbiorowej;

- 8) wyników pomiarów czynników szkodliwych, niebezpiecznych i uciążliwych;
- 9) wypadków i chorób zawodowych i innych, występujących na ocenianym stanowisku;
- 10) wymagań przepisów prawnych i norm, odnoszących się do ocenianego stanowiska pracy.

§ 5. W celu zgromadzenia tych informacji pracownik służby BHP dokonuje przeglądu odpowiednich dokumentów a w szczególności instrukcji technologicznych, stanowiskowych, bhp i ppoż., a także dokonuje przeglądu ocenianych stanowisk pracy.

Rozdział 4

Identyfikacja zagrożeń występujących na stanowisku pracy

§ 6. Identyfikacja zagrożeń polega na systematycznej analizie zebranych informacji w celu wykrycia występujących na stanowisku pracy zagrożeń. Pracownik służby BHP zestawia znane już zagrożenia, a następnie wykorzystując przyjętą metodę dalej analizuje operacje i czynności wykonywane na stanowisku w celu stwierdzenia, czy określone zostały wszystkie występujące zagrożenia oraz czy są one wystarczające do oceny ryzyka zawodowego.

Rozdział 5

Oszacowanie ryzyka zawodowego

§ 7. 1. Ryzyko związane z występowaniem zagrożenia można oszacować na podstawie dwóch elementów: prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub utraty zdrowia oraz ciężkości możliwego urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia.

2. Na prawdopodobieństwo wystąpienia urazu ciała lub utraty zdrowia mają wpływ przede wszystkim:

- 1) czas, przez jaki człowiek jest narażony na działanie czynnika szkodliwego lub niebezpiecznego (czas ekspozycji);
- 2) ludzkie możliwości uniknięcia lub ograniczenia skutków zagrożeń:
 - a) do **mało prawdopodobnych** zalicza się te następstwa zagrożeń, które nie powinny wystąpić podczas całego okresu aktywności zawodowej,
 - b) do **prawdopodobnych** zalicza się te następstwa zagrożeń, które mogą wystąpić podczas całego okresu aktywności zawodowej,
 - c) do **wysoce prawdopodobnych** zalicza się te następstwa zagrożeń, które cechuje powtarzalność podczas okresu aktywności zawodowej,
 - d) do **następstw o małym stopniu szkodliwości** zalicza się zaburzenia stanu zdrowia prowadzące do chwilowego złego stanu samopoczucia nie powodujące absencji w pracy: stłuczenia, podrażnienia oczu, bóle głowy,
 - e) do **następstw o średnim stopniu szkodliwości** zalicza się urazy i choroby, które powodują absencję w pracy, a nie są związane z dużym stopniem szkodliwości np. zranienia, alergię skórne.
 - f) do **następstw o dużym stopniu szkodliwości** zalicza się ciężkie uszkodzenie ciała a mianowicie: utratę wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała, albo rozstrój zdrowia, naruszający podstawowe funkcje organizmu, a także chorobę nieuleczalną lub zagrażającą zdrowiu, trwałą chorobę psychiczną, całkowitą lub znaczną niezdolność do pracy w zawodzie, poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała, śmierć.

Rozdział 6

Do oceny ryzyka zawodowego przyjęto metodę *chl* opartą na zbiorze list kontrolnych umożliwiających identyfikację i ocenę zagrożeń występujących na stanowisku

§ 8. Metoda składa się z trzech zasadniczych części:

- 1) kontrola i rejestracja stanu faktycznego obejmująca:
 - a) rejestr pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowisku,
 - b) karty pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowisku,
 - c) rejestr wypadków przy pracy, jakie miały miejsce na danym stanowisku,
 - d) rejestr chorób zawodowych wywołanych pracą na danym stanowisku,
 - e) tabele norm przydziału odzieży i obuwia oraz środków ochrony indywidualnej używanych na danym stanowisku,
 - f) wykaz środków ochrony zbiorowej stosowanych na danym stanowisku,
 - g) ocenę bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowisku pracy;
- 2) określenie poziomu ryzyka zawodowego obejmującego:
 - a) kryteria oceny ryzyka zawodowego,
 - b) poziom ryzyka zawodowego.
- 3) opracowanie planów poprawy warunków pracy obejmujących programy naprawcze oraz osoby odpowiedzialne za ich realizację. Część ta ma charakter opisowy

Rozdział 7

Ocena ryzyka dla stanowiska pracy

§ 9. Ocena ryzyka zawodowego dla stanowiska jest średnią wszystkich ocen zagrożeń występujących na stanowisku. Ocenę ogólną dla stanowiska pracy ustala zespół oceniający ryzyko zawodowe.

Rozdział 8

Działania wynikające z oceny ryzyka zawodowego

§ 10. Wyniki oceny ryzyka zawodowego stanowią podstawę planowania działań zapobiegawczych i korygujących, które pracownik służby BHP oceniający ryzyko zawodowe powinien zaproponować celem redukcji ryzyka. Przy planowaniu działań korygujących i zapobiegawczych zaleca się rozważenie możliwości wyeliminowania ryzyka, a jeżeli okaże się niemożliwe jego ograniczenie, należy zastosować odpowiednie rozwiązania organizacyjne przy zastosowaniu odpowiednich środków ochrony indywidualnej lub zbiorowej.

§ 11. 1. Przed realizacją wynikającego z oceny ryzyka planu działań korygujących i/lub zapobiegawczych zaleca się dokonać jego przeglądu w celu stwierdzenia:

- 1) czy proponowane działania doprowadzą do oczekiwanego obniżenia poziomu ryzyka?
- 2) czy w wyniku realizacji planu nie powstaną nowe zagrożenia?
- 3) czy można wybrać inne, bardziej opłacalne działania?

2. Tam gdzie przepisy lub normy nie ustalają takich kryteriów, kierować się należy przyjętymi ogólnie zasadami i uwzględniać opinię zainteresowanych. Na ogół stosuje się zasadę, że ryzyko należy obniżyć do najniższego, uzasadnionego z punktu widzenia ekonomicznego

poziomu (analiza ekonomiczna koszt-korzyść). Jeżeli przewidywane nakłady na obniżenie poziomu ryzyka są wyższe od spodziewanych korzyści, ryzyko należy przyjąć.

Rozdział 9

Powiadomienie pracowników o wynikach oceny ryzyka zawodowego

§ 11. O wyniku oceny ryzyka zawodowego i planowanych działaniach zapobiegawczo - korygujących, pracowników należy poinformować. Pracownicy własnoręcznym podpisem potwierdzają udział w szkoleniu lub w seminarium oraz przyjęcie do wiadomości i stosowanie omawianych zagadnień, w tym zapoznanie się z oceną ryzyka zawodowego.

§ 12. Informacje te przekazywane są przez bezpośrednich przełożonych pracowników bądź przez pracowników służby bhp lub jednostki organizacyjne spoza zakładu pracy podczas szkoleń okresowych i instruktażowych, według programów uwzględniających w/w tematykę.

Rozdział 10

Dokumentowanie i archiwizacja oceny ryzyka zawodowego

§ 13. Wszystkie działania w obszarze oceny ryzyka zawodowego, jego wyniki, jak również wynikające z nich działania profilaktyczne należy odpowiednio udokumentować.

§ 14. Za dokumentowanie pomiarów czynników fizycznych koniecznych do oceny ryzyka zawodowego odpowiada pracownik służby BHP.

§ 15. Za dokumentowanie działań w obszarze oceny ryzyka zawodowego na stanowisku pracy odpowiada również pracownik służby BHP.

§ 16. Cała dokumentacja dotycząca oceny ryzyka zawodowego wraz z załącznikami pozostaje w jednostce oceniającej ryzyko z obowiązkiem archiwizacji przez okres 40 lat. Kopie należy przechowywać w wydziale, w którym zatrudniony jest pracownik służby BHP.

Rozdział 11

Zatwierdzenie oceny ryzyka zawodowego

§ 17. Zatwierdzenia oceny ryzyka zawodowego dla poszczególnych stanowisk pracy dokonuje pracodawca.

Rozdział 12

Ponowna ocena ryzyka zawodowego

§ 18. Ponowna ocena ryzyka zawodowego na stanowisku pracy dokonywana jest w przypadku:

- 1) zmiany technologii na stanowisku pracy;
- 2) zmiany organizacji na stanowisku pracy;
- 3) jeżeli zastosowane środki zapobiegawcze i ochronne są niewystarczające lub nieodpowiednie;
- 4) pogarszających się wyników badań pomiarów i szkodliwości materialnych środowiska pracy;
- 5) awarii, wybuchu i innych nieprzewidzianych zdarzeń mających znaczny wpływ na bezpieczeństwo techniczne instalacji i bezpieczeństwo pracy wszystkich pracowników.